

Intraprenaden Lillåns förskolor Trygghetsplan

Läsår: 2023

Innehåll

1. Grunduppgifter.....	4
1.1 Verksamhetsformer som omfattas av planen.....	4
1.2 Ansvariga för planen	4
1.3 Vision Lillåns Intraprenad	4
1.4 Planen gäller från.....	4
1.5 Planen gäller till.....	4
1.6 Läsåår	4
1.7 Barnens delaktighet.....	4
1.8 Vårdnadshavarnas delaktighet	4
1.9 Personalens delaktighet	4
1.10 Förankring av planen.....	4
2. Utvärdering	5
2.1 Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats.....	5
2.2 Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan.....	5
2.3 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	5
Trygghetsplanen.....	5
<i>Organisationsnivå</i>	6
<i>Gruppenivå</i>	7
<i>Individnivå</i>	7
2.4 Årets plan ska utvärderas senast	7
2.5 Beskriv hur årets plan ska utvärderas.....	7
2.6 Ansvarig för att årets plan utvärderas	8
3. Främjande insatser.....	8
<i>Verksamhetens främjande insatser</i> :	8
4. Kartläggning	8
4.1 Kartläggningsmetoder.....	8
4.2 Områden som berörs i kartläggningen	8
4.3 Hur barn och vårdnadshavare har involverats i kartläggningen.....	9
4.4 Hur personalen har involverats i kartläggningen	9
4. 5 Bedömning av risker och hinder utifrån diskrimineringsgrunder.....	9
<i>Funktionsnedsättning</i>	9
<i>Klöverängens förskola</i>	10
<i>Religion eller annan trosuppfattning</i>	10
<i>Sexuell läggning</i>	10
<i>Ålder</i>	10
<i>Kön</i>	11
<i>Etnisk tillhörighet</i>	11
<i>Könsidentitet eller köns-uttryck</i>	12
4. 6 Resultat av trygghetsvandringar.....	12
<i>Specifikt otrygga platser</i>	12
<i>Klockarängens förskola</i>	12
<i>Klöverängens förskola</i>	12
<i>Regnbågens förskola</i>	13
<i>Lillåns förskola</i>	13
4. 7 Analys av kartläggningar	13

5. Rutiner för akuta situationer	18
5.1 Policy	18
5.2 Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling.	18
5.3 Personal som barn och föräldrar kan vända sig till.....	18
5.4 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn.....	18
5.5 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal	19
<i>Bedömning av kränkande behandling</i>	20
5.7 Rutiner för uppföljning	20
5.8 Rutiner för dokumentation	20
6.8 Ansvarförhållande	20

1. Grunduppgifter

1.1 Verksamhetsformer som omfattas av planen

Verksamheter som omfattas av denna plan är förskolorna i Lillåns Intraprenad.

1.2 Ansvariga för planen

Rektorer i samarbete med specialpedagog.

1.3 Vision Lillåns Intraprenad

På vår förskola ska alla barn känna sig trygga och bli respekterade för den de är oavsett kön, könsidentitet eller köns-uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. På vår förskola ska inget barn bli diskriminerat, trakasserat eller utsatt för kränkande behandling.

1.4 Planen gäller från

29/12 2022

1.5 Planen gäller till

31/12 2023

1.6 Läsår

2023

1.7 Barnens delaktighet

Pedagogerna har tillsammans med barnen genomfört trygghetsvandringar för att kartlägga vad barnen upplever som otrygga platser på förskolan.

1.8 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna deltar i samtal om barnets trivsel och trygghet på utvecklingssamtalen.

1.9 Personalens delaktighet

Pedagogerna har i sina arbetslag reflekterat utifrån frågeställningar kring de olika diskrimineringsgrunderna. I det arbetet har vi använt oss av exempel på frågeställningar hämtade från DO:s material planforskola. Utifrån kartläggningar och vandringar har sedan varje avdelning upprättat främjande insatser och förebyggande åtgärder.

1.10 Förankring av planen

1. Ett remissunderlag går ut till ledarforum (rektorer, specialpedagog, ateljéristor) och ledningsgruppen under december 2022.
2. Planen verkställs och trygghetsplanen publiceras på Unikum och på Örebro kommuns hemsida.
3. Arbetslagen skriver nya planer om främjande insatser och förebyggande aktiva åtgärder, utifrån sina trygghetskartläggningar på avdelningen oktober 2023.
4. Avdelningarnas planer om främjande insatser och förebyggande aktiva åtgärder utvärderas på APT under februari månad. Rektor ansvarar för att den punkten kommer upp på dagordningen.
5. Ledningsgrupp utvärderar trygghetsplanen under april månad. Ansvarig rektor ser till att punkten kommer upp på dagordningen.
6. Vårdnadshavare informeras om trygghetsplanen vid utvecklingssamtal.
7. Trygghetsplanen utvärderas enligt årshjulet.

2. Utvärdering

De främjande insatserna och de förebyggande aktiva åtgärderna utvärderas på APT februari eller mars månad. Trygghetsplanen utvärderas i oktober 2023 av ledarforum och av ledningsgrupp under april månad nästkommande år.

2.1 Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

De främjande insatserna och förebyggande aktiva åtgärder har utvärderats i arbetslaget. Trygghetsplanen har utvärderats i ledarforum och ledningsgrupp.

2.2 Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Ledarforum (rektorer och specialpedagog) samt arbetslagen deltog i utvärderingen.

2.3 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Trygghetsplanen

Utifrån föregående års plan och de beslut vi tog där, med förändringar gällande utvärderingar av avdelningars planer medföljer återigen en revidering av vårt års-hjul. Årshjulet är således inte så väl implementerad som ledarforum upplevde att vårt förra års-hjul var. Det är en process att befästa som ledarforum tänker kommer att ske genom vissa beslut som tagits.

Trygghetsarbetet arbetas sedan augusti med i teams. Det var en förbättring ledarforum tänkte i föregående års plans utvärdering skulle gälla för avdelningars planer. Nu finns även kartläggningar och vandringar i respektive avdelnings mapp i teams. Åtgärden att lägga planer i teams för avdelningar att arbeta med skulle leda till mer insyn för ledarforum och att avdelningarna har vetskap om vilken plattform de ska arbeta i. Ledarforum har fått mer insyn via teams och alla avdelningar har planerna i sin avdelnings mapp.

Detta ledde till att ledarforum tog beslut om att allt trygghetsarbete ska finnas och arbetas med i teams vilket ledarforum ser att alla förskolor gör. Nu behöver inte pedagoger skriva ut papper eller fundera på vilken plattform kartläggningar och vandringar finns på. Det är en åtgärd som ledarforum hoppas ska underlätta för pedagoger i trygghetsarbetet.

Ledarforum tog beslut under våren 2022 om att utvärdering av avdelningars planer ska ske senast på APT i februari, det är en helt ny punkt i vårt års-hjul. Rektorer är ansvariga för att punkten kommer upp på respektive dagordning.

De mål som ledarforum inte uppfyllt är att föra in trygghetsarbete som en stående punkt på dagordning i ledarforum, på APT eller att ha med i veckobrevet.

De gånger trygghetsarbetet funnit med i veckobrevet har syftet varit att påminna pedagoger om vad som ska arbetas med för tillfället. Nu resonerar ledarforum om att vi önskar att utveckla trygghetsarbetet och göra det mer aktivt.

Ledarforum tänker att målet kvarstår att ha med trygghetsarbetet som stående punkter i veckobrev, APT och dagordning till ledarforum.

Ledarforum tänker att i veckobrevet ska det syfta till att beskriva vilken fas som trygghetsarbetet är i nu. Punkten förs in i mall för veckobrev och specialpedagog ansvarar för att skriva om i vilken fas vårt trygghetsarbete är i nu och vad ledarforum kan utläsa ur avdelningars planer. Ledarforum resonerar om hur trygghetsarbetet kan tas om hand på APT, punkten ska finnas med stående och det kan se olika ut hur rektorer lyfter trygghetsarbetet. Rektorer kan även ha med trygghetsarbetet som en punkt i avstämningssamtal med pedagoger.

Ledarforum ser att utvecklingsledare är mindre aktiva i trygghetsarbetet nu än tidigare år. Ledningsgrupp utvärderar planen och utifrån deras utvärdering av föregående plan skjuts den fram till våren. Ledarforum resonerar om hur vi ska få utvecklingsledarna mer aktiva i arbetet med syftet att de ska få inblick i planer och om de kan se mönster i risker t.ex. Utvecklingsledarna skulle då kunna lyfta risker eller bra/mindre bra åtgärder till ledarforum. Rektor som är ledare för ledningsgruppen tar frågan till ledningsgruppen för vidare planering. Förslag är att specialpedagog skulle kunna ha en workshop i trygghetsarbete för ledningsgrupp.

När ledarforum går igenom några avdelningars planer ser vi att det blir svårt att formulera utvärderingsbara mål och att det även verkar bli svårt att skilja på insatsen och huret. Planer som pedagoger skriver i främjande insatser och förebyggande aktiva åtgärder ska utgå ifrån pedagogers kartläggningar och vandringar. Ledarforum funderar över om det verkligen är så? Ledarforum resonerar om att vi ser ett utvecklingsbehov i vårt gemensamma trygghetsarbete, vi saknar engagemang. Ledarforum diskuterar om att bjuda in en person som kan tala om vikten av att ha ett gott trygghetsarbete. Detta är något ledarforum arbetar vidare med i samarbete med FHT under december 2022 för att få till under våren 2023.

Ledarforum har en del arbete att göra vad gäller vårt gemensamma trygghetsarbete. Det handlar om att befästa nya punkter i års-hjul, att ha med trygghetsarbete som en stående punkt i dagordning, veckobrev och på APT och att regelbundet stämma av avdelningars planer. Vidare ska ledarforum resonera om hur vi återfår engagemang för trygghetsarbetet hos pedagoger och där finns b.l.a. en plan om att aktivera utvecklingsledare i det arbetet.

Ledarforum har även resonerat om att ha med trygghetsarbetet i processkrivning, och vi kom fram till att pedagoger får information om vilken fas trygghetsarbetet är ifrån veckobrev och APT.

Som alltid är trygghetsarbetet vårt gemensamma ansvar i hela intraprenaden och där har ledarforum ett särskilt ansvar att framhålla och leda det.

Främjande insatser och förebyggande aktiva åtgärder

Organisationsnivå

Under läsåret 2022 har utvecklingsledare fortsatt arbetet med att driva nätverk i tvärgrupper med tre träffar per termin. Fokus i år har varit demokrati och utvecklingsledare har förberett nätverk med stöd av ateljerista och rektor. Pedagoger i nätverk har inför varje tillfälle läst texter med fokus demokrati och med tillhörande reflekterande frågeställningar. Syftet med nätverken är att tänka tillsammans och utveckla vår reflektionskultur och vårt kollegiala lärande.

Intraprenaden fortsätter att arbeta med en gemensam projektrubrik med tillhörande syfte. Studiedagen i juni inleds med en dragning om vår blivande rubrik och syfte och arbetslagen arbetar sedan med förprojektering. Rubrik och syfte kopplas även de samman med demokrati.

Studiedagarna i augusti inleds med att hela intraprenaden åker till Guldgruvan i Töreboda där alla deltar i workshops och lyssnar på en föreläsning, ”Förskolan som en språkande arena”, från Reggio Emilia-institutet. Intraprenadens ateljerista håller i föreläsning om vår processkrivning och de ändringar som är gjorda i den och en påminnelse om vår gemensamma projektrubrik och syfte.

Under hösten får arbetslagen handledning i processkrivning och projekterande arbetsätt ledda av rektorer.

Ateljérista planerar för och leder öppna ateljéer där pedagoger deltar med barn och får handledning. Fokus i öppna ateljéer är mångfald och mångkultur då ledarforum utifrån tidigare kartläggningar identifierat att Intraprenaden brister i det arbetet.

På intraprenadens gemensamma APT har våra två digitalpedagoger tillsammans planerat för och ger en introduktion i våra digitala verktyg. Pedagoger deltar i tvärgrupper utifrån vilken ålder på barn de arbetar med och diskuterar och reflekterar tillsammans utifrån frågeställningar.

Tvärgruppskonsultationer pågår med specialpedagog och förskolepsykolog under året via teams. Inför våren 2023 är beslut taget att vi återigen ses fysiskt.

Under våren deltar en till två pedagoger per hus och specialpedagog på en Widget Online-utbildning. Örebro Kommun har köpt in tjänsten som nu finns tillgänglig online, alltså inte bara på den dator där licensen är inköpt vilket borde underlätta att ta fram och använda vårt gemensamma bild-stöd.

En pedagog startar upp utbildning till diplomerad vägledare i programmet ICDP hösten 2022. Vägledningsgrupp i Vägledande Samspel, ICDP genomförs av en av intraprenadens vägledare hösten 2021 och slutförs våren 2022 med nio deltagare.

Litteratur som behandlar ämnen som kön, sexuell läggning, funktionsvariation, socioekonomisk utsatthet och etnisk tillhörighet köps in till alla förskolor under våren. Ledarforum har utifrån tidigare års kartläggningar identifierat att intraprenaden brister i det arbetet.

Gruppnivå

Konsultation kring arbetssätt, bemötande och förhållningssätt med specialpedagog riktas mot arbetslag som efterfrågar stöd. Förskolepsykolog deltar i konsultationer tillsammans med specialpedagog när den kompetensen efterfrågas av pedagoger eller specialpedagog anser att den behövs.

Intraprenadens gemensamma bild-stöd används på alla förskolor i olika omfattning. Då Örebro Kommun köpt in Widget Online kan alla pedagoger få tillgång till mallar och även tillverka egna bild-stöd utifrån intraprenadens mall vid behov. Widget Online har även funktionen att tillverka bild-stöd med flera språk vilket intraprenaden blir i behov av då flera barn börjar på förskolorna med andra modersmål än svenska under hösten.

Individnivå

Specialpedagog dokumenterar i systemet Pro Renata med syfte att säkerställa att beslut följs upp och utvärderas.

Anpassningar i lärmiljö och struktur genomförs på individnivå, så som visuellt förtydligande med bilder med syfte att stötta kommunikation, organisation och förtydligande av arbetsuppgifter för pedagoger, avdelning i rummet, att dela barngruppen och individuellt stöd.

2.4 Årets plan ska utvärderas senast

November 2023

2.5 Beskriv hur årets plan ska utvärderas

De främjande insatserna och de förebyggande aktiva åtgärderna utvärderas av respektive arbetslag under APT februari eller mars månad och rektor är ansvarig för det arbetet. Trygghetsplanen utvärderas i november 2023 av ledarforum och av ledningsgrupp i april.

2.6 Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektorer i samarbete med specialpedagog och ledningsgrupp.

3. Främjande insatser

Verksamhetens främjande insatser:

- Gemensam PUT-tid för intraprenaden varje måndag 14.00-15.30
- Kompetensutveckling i pedagogiskt arbete
- Reflektionstid 2 tim. i veckan/avdelning
- Arbetslag får stöd av rektorer i processkrivning regelbundet
- Konsultation kring arbetssätt, bemötande och förhållningssätt med specialpedagog
- Tvärgruppskonsultationer utifrån dilemman relaterade till förskolans uppdrag som leds av specialpedagog och förskolepsykolog
- Handledning utifrån behov med specialpedagog och förskolepsykolog
- Uppföljning och utvärdering enligt årshjulet
- Nätverk i tvärgrupper handledda av utvecklingsledare
- Tvärgruppskonsultationer utifrån dilemman relaterade till utvecklingsledares uppdrag startar våren 2022 och leds av specialpedagog och förskolepsykolog
- Intraprenaden köper in litteratur som handlar om kön, sexuell läggning, funktionsvariation, socioekonomisk utsatthet och etnisk tillhörighet
- Ateljéer planerar och håller i öppna ateljéer med fokus mångkultur och mångfald

Varje avdelning har ytterligare beslutat om främjande insatser specifika för deras arbete. Dessa planer redovisas inte i planen utan finns på teams i respektive avdelnings mapp "Trygghetsarbete".

4. Kartläggning

Syftet med en kartläggning är att identifiera risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i verksamheten. De problem- och riskområden som vi har identifierat ska ligga till grund för planeringen av de åtgärder som ska genomföras för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Kartläggningen bör inte bara omfatta förekomsten av trakasserier och kränkande behandling utan även en översyn av den egna organisationen på såväl individ-, grupp- och verksamhetsnivå. Verksamheten kan genom sin organisation, regler, gruppindelningar, schemaläggningar och andra inslag oavsiktligt medverka till att diskriminering uppstår. Rutiner och regler behöver därför ses över för att minimera risken för att det uppstår strukturer som bidrar till diskriminering. Kartläggningen ska omfatta samtliga diskrimineringsgrunder. Olika diskrimineringsgrunder kan samverka och förstärka utsatthet för exempelvis diskriminering.

4.1 Kartläggningsmetoder

Arbetslagen har arbetat med kartläggningsmetoder som observationer, reflektioner, samtal med barn och vårdnadshavare samt trygghetsvandringar med de äldsta barnen.

4.2 Områden som berörs i kartläggningen

- Kön
- Könsidentitet eller köns-uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning

- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

4.3 Hur barn och vårdnadshavare har involverats i kartläggningen

Samtliga förskolor i intraprenaden genomför trygghetsvandringar utifrån diskrimineringsgrunderna under augusti-september 2023. Vårdnadshavare deltar genom samtal med pedagoger om barns trivsel.

4.4 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Samtliga arbetslag i intraprenaden genomför kartläggningar och trygghetsvandringar utifrån diskrimineringsgrunderna under augusti-september 2023.

4.5 Bedömning av risker och hinder utifrån diskrimineringsgrunder

Kartläggningar utgår ifrån vad som skulle kunna hända i verksamheten.

Funktionsnedsättning

- Anpassningar för barn med funktionsvariation leder till avundsjuka hos övriga barn och barn kan därför bli utsatt för kränkande behandling. Barn som har en pedagog nära för att stötta kan upplevas av andra barn att de får mer uppmärksamhet vilket kan upplevas kränkande av andra barn vilket i sig kan leda till att barnet blir utpekade. Lär miljön kan anpassas för att vara tillgänglig för barn med funktionsvariation vilket kan upplevas kränkande av andra barn vilket i sig kan leda till att barnet blir utpekade.
- Barntoaletter saknas för barn med funktionsvariationer på övervåning av förskola. Toaletter/skötrum är märkta med skyltar med punktskrift som är i vuxenhöjd, inga andra rum/dörrar är märkta med punktskrift.
- Framkomlighet kan försämrats p.g.a. material eller möbler som står i vägen.
- Pedagogers förmåga att anpassa sin kommunikation till anhöriga med funktionsvariationer.
- Stora barngrupper kan göra att barn med autism eller ADHD inte klarar av verksamheten. Mycket ljud och rörelse i barngruppen försvårar för barn med autism eller ADHD. Pedagoger räcker inte alltid till för att stötta barn med autism eller ADHD.
- Om ett barn med funktionsvariation får annan mat än övriga barn kan det bli utpekande och upplevas kränkande.
- Pedagoger upplever att diskussioner om funktionsvariationer endast kommer upp då behovet finns eller om ett barn ska börja i gruppen, då handlar diskussionen om hur miljön behöver åtgärdas eller hur de ska arbeta för att anpassa.
- Barn kan kränka barn med funktionsvariation för att de är olika. Barn med språkstörning kan bli kränkta i samspel med andra barn.
- Vuxna kan ha förutfattade meningar om vad barn klarar av eller inte. Vuxna kan göra åt barnet i motsats till att låta det försöka på egen hand för att man tycker att det tar för lång tid. Barn med funktionsvariation kan bli kränkta genom att de inte själva får uttrycka sig, de kan bli kränkta om de inte erbjuds alternativ eller ges möjlighet att välja på egen hand.
- Förskolor i intraprenaden saknar slingor. Förskolor i intraprenaden har inte personal som kan svenskt teckenspråk.

- Förskolor i intraprenaden saknar dörröppnare och ramp. Personal har valt att koppla ur dörröppnare.
- Personal som ska vara nära stöd till barn med funktionsvariation täcker ofta upp för frånvarande personal. Personal som ska vara nära stöd till barn med funktionsvariation kan bli för nära barnet.

Klöverängens förskola

- Fysisk tillgänglighet- kvarstår trappsteg upp till matservering, vilket innebär att personer som är rullstolsburna inte kan ta mat på egen hand.
- Fysisk tillgänglighet- kvarstår att personer i rullstol inte kommer in på barntoiletten på Humlan. Det fattas även stödställning till toaletten.
- Kvarstår att slinga inte finns på avdelning Humlan.

Religion eller annan trosuppfattning

- Barn kan bli kränkta och utpekade i matsal då de inte äter fläsk. Barn kan kommentera om barn äter annan mat. Barn kan bli utsatta för kränkningar av vuxna som ifrågasätter varför man inte äter viss kost.
- Barn kan kommentera barns klädsel eller tillhörighet till olika kyrkor. Barn kan kommentera andra barns utseende som är kännetecknande för en viss religion eller trosuppfattning.
- Barn kan bli kränkta och utpekade då de inte firar jul eller påsk. Barn som tillhör t.ex. Jehovas vittnen får inte fira födelsedagar eller jul.
- Inga andra traditioner än traditionellt svenska firas på förskolan vilket kan upplevas kränkande. Det kan upplevas som kränkande att förskolan utövar svenska traditioner i förskolan och tar för givet att barnen vill/ska delta. Pedagoger uppmärksammar oftast bara de kristna högtiderna. Pedagoger kan anse att alla barn ska delta i att dansa runt en midsommarstång. Kristendomen kan uppfattas som norm eftersom förskolan till stor del utövar svenska traditioner i förskolan.
- Alla som har en tro löper risk att bli utsatta.
- Pedagogers egna värderingar kopplat till religion eller trosuppfattning kan i hög grad påverka bemötande och förhållningssätt till barnen. Barn kan bli utsatta för kränkningar av vuxna som inte har förståelse för andras religioner.
- Förskolan kan erbjuda aktivitet till alla barn som ifrågasätts av vårdnadshavare som utövar en religion.

Sexuell läggning

- Barn kan bli utsatta för kommentarer om kläder och utseende. Barn kan bli utsatta för att deras val av klädsel uppmärksammas och påpekas. Barn kan förväntas ha vissa kläder och inte ha vissa kläder utifrån kön. Barn kan bli kränkt av andra barn och pedagoger t.ex. om en pojke har klänning, frisyren, nagellack.
- Barn som har föräldrar av samma kön t.ex. två pappor kan barn få höra, ”du har ingen mamma” eller ”konstigt att du har två pappor”.
- Pedagoger använder orden mamma och pappa som norm.
- Det kan finnas risk för att vårdnadshavare känner att de vill dölja sin sexuella läggning för pedagoger.
- Barn kan förväntas ha ett visst intresse utifrån kön.
- Barn kan uttrycka att de vill gifta sig med en person av samma kön som de själva är och då kan det finnas risk att normen styr och påtalas från vuxna.

Ålder

- Barn kan bli kränkta eller illa behandlade om man endast ser till ålder, vad en person borde eller inte borde kunna för sin ålder. Personal kan säga till barn att

”du är för liten” utan att faktiskt veta vad hen kan. Pedagoger kan ha uppfattning om att barn inte kan för att de är för små. Barn kan uppleva fördelar/nackdelar kopplat till åldern, att det ställs olika krav riktat till ålder utifrån matsituation och att de ska klara av vissa uppgifter för att de är en viss ålder. Yngre barn kan anses som inte kompetenta för att de är små. Barn kan bli pratade om och med på ett sätt som blir kränkande för att de är yngre eller anses inte förstå. Äldre barn kan antas kunna göra det mesta på egen hand och kan bli utan hjälp eller stöd. Äldre barn kan få möjlighet att välja mer vad de önskar göra och pedagoger kan välja mer åt de yngre barnen vad de ska få för alternativ.

- Barn kan bli kallad liten i stället för yngre.
- Barn kan bli utsatta för att inte bli lyssnade på.
- Pedagoger kan bestämma åt barn vad som ska göras eller inte, när en blöja ska bytas eller om ett barn ska kissa.
- Pedagoger kan avgöra vilka aktiviteter som inte ges som alternativ med anledning av att pedagog anser att det inte passar just då. Yngre barn ges inte möjligheten att träna på vissa moment då pedagoger känner tidspress t.ex. under matsituation. Pedagoger utför uppgifter till barn för att vinna tid. Yngre barn har inte samma tillgång till material, både utifrån vilken typ av material och hur tillgängliga de är. Äldre barn kommer i väg på fler utflykter.
- Yngre barnavdelningen äter lunch och mellanmål före de äldre barnen, detta påverkar möjligheten till olika aktiviteter på förmiddagen. Eftersom de yngre barnen äter mellanmål först får de vara på förskolan en längre stund utan påfyllnad av mat innan de blir hämtade. De yngre barnen får sitta vid bordet och vänta på att personal hämtar mat vilket inte ger de möjlighet att uttrycka vad de själva vill ha.
- Barn kan kränka varandra genom att endast tillåta en viss ålder att vara med och leka.
- Yngre barn kan få mer tillgång till fysisk närhet än äldre barn.
- De yngre barnen har fler pedagoger per barn än de äldre barnen i sin grupp. När förskolan behöver vikarier tillsätts de oftare på äldre barnens avdelningar och då får kända pedagoger arbeta på yngre barns avdelningen.
- De äldre barnen är ute mer.

Kön

- Att inte förstå eller inte ha kunskap om att alla är olika kan leda till kränkande kommentarer om t.ex. klädsel, färgval eller utsmyckningar som nagellack. Pedagoger kan kommentera barns klädsel vid lämning i hall. Pedagoger kan falla in i att kommentera barns klädsel som bekräftar deras förväntningar, att en tröja är cool eller att en klänning är fin.
- Barn kan kommentera och jämföra varandras klädsel i hall eller i hygienutrymmen.
- Pedagoger kan koppla vissa egenskaper till kön. Pedagoger kan utesluta vissa material och aktiviteter kopplade till kön.
- Pedagoger kan använda olika språkbruk/ordval till flickor och pojkar.
- Pedagoger kan para ihop flickor med flickor och pojkar med pojkar i lek.
- Barn kan bli kränkta om de inte får vara med och leka på grund av sitt kön, ”jag vill bara leka med pojkar”.
- Pedagoger kan uttrycka sig olika när de tröstar barn, ”lilla gumman gick det bra?” eller ”upp och hoppa”.

Etnisk tillhörighet

- Att det finns få barn och vuxna i verksamheten med annan etnisk tillhörighet kan upplevas riskabelt då de inte synliggörs i pedagogiskt arbete och att det etniskt svenska ses som norm.

- Kommentarer om utseende, klädsel och hår av barn och personal kan upplevas som kränkande. Barn kan bli utsatta för kränkande kommentarer om en viss etnicitet eller hur någon ser ut.
- Andra traditioner eller högtider lyfts inte i verksamheten vilket kan upplevas som kränkande. Att inte ha kunskap och vetskap om andra kulturer kan upplevas kränkande.
- Pedagoger tror att det etniskt svenska framställs som norm. Området där förskolorna ligger framställs som etniskt svenskt och således som normen.
- Förskolan kan ha regler och rutiner som upplevs kränkande t.ex. att inte få ha huvudbonad inomhus. Kränkningar kan uppstå i leken mellan barn och i rutinsituationer som blöjbyte, mat, på och avklädning.
- Barn kan uppleva det kränkande att de inte får äta den maten som kompisar äter.
- Barn kan kränka varandra genom kommentarer som, ”du är brun så du får inte vara med och leka”.
- Vårdnadshavare kan bli kränkta då förskolans informationsmaterial inte finns förberett på andra språk.

Könsidentitet eller köns-uttryck

- Litteratur med traditionella familjebildningar eller uttryck där män lagar och bygger saker och kvinnor tar hand om barnen kan upplevas kränkande.
- Personal kan förstärka stereotypiska könsmonster och traditionella könsidentiteter vilket kan upplevas kränkande av barn.
- Firande av fars eller mors-dag kan upplevas kränkande av barn eller personal.
- Pedagoger kan ta för givet att barn ser sig som ett specifikt kön p.g.a. utseende eller klädsel. Pedagoger kan kommentera klädsel och ta för givet att det bara är flickor som bär kjol.
- Pedagoger kan uppmuntra att pojkar ska vara starka och att de inte får visa sig svaga genom att gråta. Pedagoger upplever att vikarier kan uttrycka traditionella köns-traditioner så som att ”pojkar ska inte gråta” eller ”du som är kille du kan ju det där själv” vilket kan upplevas kränkande av barn.
- Barn kan kommentera andra barns klädsel, t.ex. rosa är en tjejfärg. Barn kan ge varandra kommentarer som ”inga tjejer får vara här” eller ”killarna lyssnar aldrig”.
- Pedagoger kan anta att familjer ser ut på det traditionella sättet med mamma, pappa och barn. Pedagoger kan ge ut information som är enligt traditionell norm och fråga t.ex. efter telefonnummer till mamma och pappa.

4. 6 Resultat av trygghetsvandringar

I årets plan har alla förskolor bidragit med vandringar. Pedagogerna har samtalat med de äldre barnen på förskolan kring trygghet och identifierat otrygga platser tillsammans med dem. De här platserna har barnen identifierat som otrygga.

Specifikt otrygga platser

Klockarängens förskola

Innemiljö

- Toalett-om någon kikar, barnen säger, ”stopp jag är här”.

Utemiljö. Inga specifika otrygga platser identifieras. Barnen upplever att man inte är trygg när man är ledsen eller arg. När någon slåss behöver man verkligen hjälp.

Klöverängens förskola

Innemiljö.

- Toaletterna-det är många där, det känns inte bra.

Utemiljö.

- Inga vuxna leker vid tåget.
- Gungan-går bra med fyra barn i gungan, annars kan en ramla ur.
- Otäckt när det är mörkt, då är det bra med lampor.

Regnbågens förskola

Innemiljö.

- Toaletterna-om någon kompis håller utanför dörren så man inte kommer ut.

Utemiljö. Ingen vandring genomförd i utemiljön.

Lillåns förskola

Innemiljö.

- Toaletterna-känns olustigt om någon tjuvtittar in under toaletten. Man kan låsa in sig på toaletten.

Utemiljö.

- Gården-blir ofta bråk om silvercyclarna.
- Balans-stång-barn tränger sig i kön.
- Scenen-blir ofta bråk bakom.

Bettorps förskola

Innemiljö.

- Toaletterna- känns bra men ibland vet man inte om någon är där inne.

Utemiljö.

- Gården-buskarna på gården behöver klippas lite på toppen.
- I poolen kan man känna sig ensam men man vill ha en kompis där och inte någon vuxen.
- På frågan, brukar det vara vuxna på den här platsen, svarar barnen nej vid flera platser.

4. 7 Analys av kartläggningar

Trygghetsplanen i år består av kartläggningar och vandringar från alla förskolor i Intraprenaden. I höstas var första gången materialet till kartläggningar och vandringar lades och arbetades med direkt i teams i respektive avdelnings mapp ”Trygghetsarbete”. Specialpedagog ansvarade för att lägga ut det och materialet fanns tillgängligt från vecka 32.

Varje diskrimineringsgrund kartläggs av minst fem avdelningar och alla avdelningar kartlägger inte alla grunder varje höst utan får tilldelat en till två grunder att kartlägga. Då blir det viktigt med spridningen av kartläggningar över hus och avdelningar.

I årets plan är det en av förskolorna i intraprenaden där endast två avdelningar kartlagt diskrimineringsgrunderna de fått tilldelade och på en av de avdelningarna är endast en grund kartlagd.

En av anledningarna till att kartläggningar inte blivit gjorda kan vara att en stor del av personalen på den förskolan hösten 2022 är nya på arbetsplatsen och att de kanske inte är helt introducerade i intraprenadens trygghetsarbete.

Trygghetsarbetet är ett gemensamt ansvar i intraprenaden där rektorer i samarbete med specialpedagog är ansvariga för planen och att kartläggningar blir utförda.

Specialpedagog har lagt in en text på varje dokument i varje diskrimineringsgrund om att pedagoger innan start med kartläggning ska läsa igenom frågorna nogsamt och svara på vad som skulle kunna hända i motsats till vad de redan gör för att undvika kränkningar. Det är en direkt förebyggande åtgärd utifrån förra årets analys av kartläggningar. Trots det ser vi i kartläggningsmaterialet att det fortfarande är flera avdelningar som inte svarar på alla frågor. Reflektionen blir att trygghetsarbetet inte verkar engagera pedagoger i lika stor utsträckning som det tidigare gjort och ledarforum behöver sätta i gång ett utvecklingsarbete kring det.

Generellt är informationen från vandringar i år sparsam. På en förskola konstateras att det finns flera platser på gården där vuxna inte brukar vara svarar barn och sedan kommer inte mer information om vilka platser det är och om barn känner sig otrygga eller trygga med det. Det är fråga som inte får lämnas obesvarad utan där behöver pedagoger undersöka vidare så att en åtgärdande plan kan sättas i gång. En förskola i intraprenaden är relativt ny, med en helt ny byggnad i två våningar och en gård som ser lite annorlunda ut än den gjorde tidigare. Där hade det varit intressant att få till en mer fördjupad vandring än vad den är nu.

En förskola i intraprenaden hanterar vandringen genom att pedagoger i förväg tagit bilder av inne och ute-miljön som de sedan projicerar och talar om med barngruppen. Det är ett sätt att hantera vandring som kanske underlättar att den blir av, frågan blir om det verkligen avspeglar de platser som barn skulle ha valt?

Analysen av att det är lite information som kan avläsas ifrån vandringar i år blir att det kan vara tidskrävande att få till vandringar och samtal med barn eller att det är flera förskolor i intraprenaden som inte är helt nya. Att ta tid till vandring och samtal med barn är en förutsättning för kartläggningen som inte kan hastas över, det kan vara så att ledarforum behöver påtala detta och se över vilken tid som finns till det. Barngrupper förändras från termin till termin och otrygga platser som åtgärdats förändras även de. För andra barn kan det finnas andra platser eller situationer som blir otrygga och det är det vi behöver kartlägga varje år.

Pedagoger uttrycker i kartläggningsmaterialet att alla inom intraprenaden kan utsättas för kränkningar eller bli illa behandlade eller utsätta andra för kränkningar eller illa behandling. Det kan ske överallt inom förskolan, inne, ute och i alla situationer. Samtidigt uttrycks ofta i kartläggningsmaterialet att pedagoger bemöter alla lika och att de ser till allas lika värde.

Även i årets kartläggningar skriver pedagoger mindre eller inget om miljön eller brist på representation i material eller litteratur. Generellt skriver alla förskolor och nästan alla arbetslag i någon del av kartläggningar om vad de gör i motsats till att tänka om vad som skulle kunna hända.

I kartläggningsmaterialet utifrån diskrimineringsgrund religion eller andra trosuppfattningar, skriver pedagoger att det är de svenska kristna högtiderna som firas och uppmärksammas i intraprenaden. Inga andra religiösa högtider firas om de ens uppmärksammas och i firandet av svenska kristna högtider kan pedagoger ta för givet att barn vill/ska delta.

En avdelning skriver att pedagogens egna värderingar till religion och andra trosuppfattningar i hög grad påverkar bemötande och förhållningssätt man har till barn. Lpfö skriver på s. 6 under rubriken Saklighet och Allsidighet att: "Förskolan ska vara öppen för skilda uppfattningar. Förhållningssättet hos alla som verkar i förskolan och deras sätt att agera och tala om något, påverkar barnens förståelse och respekt för de

rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Därför är alla som verkar i förskolan viktiga som förebilder”.

En avdelning svarar nej på sammanlagt fyra frågor, hur behandlas olika religioner och andra trosuppfattningar i den pedagogiska verksamheten, sker det på ett likvärdigt sätt, finns det risk för att en viss religion eller trosuppfattning framställs som mer självklar eller värdefull än andra, finns det en fara för att exempelvis kristendom framställs som norm? Frågorna är uppenbarligen inte ställda som ja/nej-frågor utan kräver tid och reflektion från pedagoger för att kunna besvaras. Det blir svårt att förstå vad svaret nej innebär och vilken fråga som besvaras. Frågan blir hur mycket tid som läggs på kartläggningen och hur den rent praktiskt går till?

Det finns även en risk att pedagoger nu är så bekanta med material och frågor att de blir ”blinda” för frågorna och att det gör att de skyndar igenom dessa. Det är en risk som även framkom i förra årets analys.

I kartläggningsmaterialet kring etnisk tillhörighet har alla avdelningar som blivit tilldelade denna svarat, det finns alltså ett stort material att utgå ifrån.

En avdelning konstaterar att de är dåliga på att synliggöra etnisk tillhörighet i sin pedagogik. De kommer dock med förslag på hur de skulle kunna arbeta med detta. Även det, att i kartläggningar resonera om hur de skulle kunna göra, är något som återkommer i kartläggningsmaterialet generellt. Det blir som att pedagoger tänker och reflekterar under tiden de gör kartläggningen.

Pedagogerna som reflekterar under tiden nämner nyfikenhet som ett sätt att närma sig barns olika etniciteter, att presentera detta för barn genom att berätta, ha samtal och med olika sorters mat.

De lägger till att området intraprenaden ligger i består mest av etniskt svenska och att det blir viktigt att anställa pedagoger med annan etnisk bakgrund. Analysen blir att pedagoger tänker och reflekterar om att representation i personalgruppen blir en viktig faktor i det arbetet.

Polyglutt nämns i kartläggningsmaterialet som ett verktyg i arbetssätt för att lyssna på sagor på andra språk och öppna ateljéer där barn och pedagoger möter olika kulturer nämns flera gånger.

Det är två verktyg som tillkommit under året som blir ett stöd för pedagoger att arbeta med mångfald och mångkultur.

I kartläggningsmaterialet framkommer även som tidigare år att det blir en risk om det inte finns barn eller vuxna med annan etnicitet i intraprenaden. Det blir en viktig faktor och frågan kvarstår ändå, kan riskerna inte diskuteras och reflekteras om utan faktisk representation?

Generellt anser pedagoger i kartläggningsmaterialet att regler, rutiner och arbetssätt inte blir missgynnande i denna diskrimineringsgrund. En avdelning skriver ändå att rutinsituationer som blöjbyte, mat och på och avklädning kan bli kränkande. Även här reflekterar pedagoger om att det etniskt svenska ändå framställs som norm vilket blir en signal om att intraprenaden fortsatt har ett stort arbete att göra.

I kartläggningsmaterialet om funktionsnedsättningar framkommer fysiska hinder i intraprenadens miljö. Den förskolan i intraprenaden som är äldst beskrivs som trång och där finns inga toaletter på avdelningarna som är anpassade för rullstolar. Andra förskolor uttrycker att möbler och material gör att det blir trångt och att de anpassade toaletterna är i vuxenstorlek.

Här framkommer även organisationen i sig med stora barngrupper som ett konkret problem för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, det blir mycket ljud och rörelse vilket kan leda till större svårigheter för de barnen. Att personalen inte alltid räcker till som stöd förs även det fram som en risk.

På tre av förskolorna i intraprenaden arbetar pedagoger i storarbetslag med fyra till sju pedagoger i varje arbetslag. På dessa förskolor finns även en till två traditionella arbetslag med tre pedagoger i varje arbetslag. Detta medför i storarbetslagen att barnantalet kan vara mellan 24 och 32 barn.

Organisation och struktur blir ytterst viktigt i alla arbetslag och kanske än mer i storarbetslagen, där finns rektorer och specialpedagog som stöd i att utforma det om pedagoger önskar.

Två avdelningar för fram i kartläggningsmaterialet att funktionsnedsättningar endast kommer på tal om behovet finns, alltså att det finns barn i gruppen med en funktionsnedsättning.

En avdelning reflekterar om att diskussionen då förs på gruppnivå, hur ska miljön anpassas och hur ska pedagoger arbeta för att göra utbildningen tillgänglig?

Den andra avdelningen för fram att en diagnos som exempelvis ADHD kan leda till diskussion och oro och att de behöver rätt verktyg för att kunna bemöta på bästa sätt. Reflektionen blir hur får en rätt verktyg, om inte svaret ligger i en tredje avdelnings reflektion, att pedagoger alltid lyssnar in barnets behov och vilka anpassningar som behövs.

Tre av fyra avdelningar som kartlägger grunden ålder anger att regler, rutiner och arbetssätt blir missgynnande och orättvist.

Det handlar om mat-tider som påverkar möjligheter till olika aktiviteter, att förmiddagen blir ”kortare” och att de yngre barnen på eftermiddagen går längre tid utan påfyllnad av mat. Utevistelsen för de äldre barnen beskrivs som att den inte har ett pedagogiskt syfte utan blir av för att förenkla en situation. Avdelningar med äldre barn får oftare ta in vikarier och släppa ifrån sig ordinarie pedagoger till yngre barns-avdelningar vid brist på personal.

Vid maten får de äldre barnen gå och hämta mat på egen hand med stöd av pedagoger och de yngre barnen väntar vid bordet och har ingen möjlighet att berätta vad de vill ha på sin tallrik.

Den fjärde avdelningen skriver i kartläggningsmaterialet att de sedan ett antal år inte har generella regler, rutiner eller arbetssätt baserat utifrån ålder. Det vore intressant att fråga hur de kom fram till och hur de konkret har gjort, det skulle vara positivt att dela med sig av den kunskapen till andra avdelningar inom intraprenaden.

Här framkommer även att organisation i yngre barn och äldre barn får konsekvenser över när mat serveras och att det i sin tur kan leda till att upplevelsen blir att förmiddagarna blir kortare. Reflektionen blir om vems upplevelse det handlar om och vilka förväntningar som finns och var de i sådana fall kommer ifrån?

Förväntan finns även på äldre barn att de kan möta vikarier oftare vid brist på personal och att det skulle vara tryggare för de yngre att möta ordinarie personal. Det är en fråga som intraprenaden inte är ensamma om att möta och reflektionen blir att pedagoger på plats måste kunna ta det beslutet i samråd, utifrån situation, barnantal och personal på plats.

I kartläggningsmaterialet vad gäller könsidentitet och köns-uttryck uttrycker de avdelningar som gjort kartläggningen att pedagoger bemöter alla med respekt och att de ser till allas lika värde. Pedagoger uttrycker även att de arbetat med detta i många år och att de känner att de har koll på det.

Generellt uttrycks i kartläggningsmaterialet att detta är en grund där kränkningar kan ske genom kommentarer utifrån förgivettagande om hur ett kön ska klä sig eller bete sig. Ett sätt att förebygga skulle kunna vara, skriver en avdelning, att ha öppna lekmiljöer, arbeta med och erbjuda öppna material och att inte benämna material som för flickor eller för pojkar. Ett annat inkluderande arbetssätt kan vara att läsa böcker som är normbrytande.

En avdelning nämner en konkret situation där normer och förväntningar kring könsuttryck och könsidentitet blir extra påfallande och det är en jaga-situation. Pojkar jagar, skriker och fångar flickor, flickor blir jagade, ska verka rädda och söker skydd hos pedagoger. Där reflekterar pedagoger om att det blir ett dilemma att förklara för pojkar att vara lyhörda för signaler och kroppsspråk samt förklara för flickor att de behöver visa eller berätta när de inte vill vara med. Reflektionen från pedagoger tyder på att de är medvetna om hur det kan bli och att de arbetar för att motverka normer och förväntningar.

På den första frågeställningen i kartläggningsmaterialet, hur kan barn i verksamheten bli kränkta eller illa behandlade på sätt som har samband med könsidentitet eller könsuttryck har en avdelning svarat, ”vi upplever inte att barn på vår avdelning kan bli kränkta”. Att pedagoger tror och tänker att ett barn i vår intraprenad inte kan bli kränkt blir djupt oroande och väcker många frågor.

Analysen blir att ledarforum behöver lyfta detta med berörd avdelning och göra en plan för hur vi ska rikta förebyggande insatser för att motverka detta tankesätt.

I diskrimineringsgrunden sexuell läggning är kartläggningen sparsam då det endast är tre avdelningar som kartlagt.

Genomgående uttrycks i kartläggningsmaterialet att kränkningar kan ske genom kommentarer som uttrycker förväntan enligt normen.

Heterosexualitet framställs som norm i kartläggningsmaterialet och det handlar om att använda begrepp som mamma/pappa och att det kan uppmärksammas genom att läsa böcker som visar på andra begrepp.

Även här i kartläggningsmaterialet uttrycks att alla är lika mycket värda och att vi behandlar alla utifrån individ. Analysen blir att det är en god tanke och frågan blir hur vi vet att vi behandlar alla utifrån att alla är lika mycket värda?

I kartläggningsmaterialet i diskrimineringsgrunden kön framkommer att pedagoger ser många risker knutna till kommentarer om klädsel, utseende och utsmyckningar.

Det handlar även om vilka ord en använder, som kan bekräfta barns förväntningar och vilka ord en kan använda som bekräftar barns känsla i stället. Analysen blir att pedagoger är medvetna om att kommentarer och ordval har stor betydelse för hur vi bemöter barn och hur vi ger uppmärksamhet och bekräftelse.

I kartläggningsmaterialet uttrycks att aktiva val av material, böcker, leksaker, sånger bidrar till att öka jämställdheten. Samtidigt uttrycker pedagoger att de anser att de kan bli bättre på det här arbetet och att de önskar fortbildning inom området vilket får ses som positivt, en vilja om att lära mer.

Intraprenaden har köpt in litteratur som behandlar b.l.a. kön och sexuell läggning då ledarforum utifrån tidigare kartläggningar identifierade att vi brast i att tillhandahålla varierad litteratur.

Sammanfattningsvis kan sägas att det i alla diskrimineringsgrunder är genomgående att de stora riskerna som en kan utsättas för är kommentarer, ordval och förväntningar utifrån normen. Det uttrycks även att pedagoger medvetet väljer ord och begrepp som inte befäster normen. Att ändra sin medvetenhet kring att kommentarer, ordval och förväntningar är ett långsiktigt arbete som är ett gemensamt ansvar för alla inom intraprenaden. Hur uttrycker vi oss till barn, kollegor och vårdnadshavare? Hur blir vi goda förebilder och hur kan vi prata med en kollega som uttrycker sig på ett sätt som kan upplevas kränkande?

Analysen blir att pedagoger behöver få syn på vilken god information som framkommer av vandringar och det kan ledarforum stötta dem med.

5. Rutiner för akuta situationer

När någon i personalen får reda på att ett barn kan vara utsatt för trakasserier eller kränkande behandling är det viktigt att förskolan agerar skyndsamt. Handlingsplikten inträder så fort det finns någon misstanke om att ett barn kan fara illa. Det saknar betydelse vem i personalgruppen som får kännedom och på vilket sätt det sker. Utredningsskyldigheten gäller inte bara när det drabbade barnet eller barnets föräldrar informerar förskolan. Förskolan måste även agera när informationen kommer från andra barn, när anmälan sker anonymt eller om någon från förskolans personal blir vittne till en situation som skulle kunna vara kränkande för ett barn.

Det är viktigt att det enskilda barnets upplevelse av det inträffade är utgångspunkten för utredningen kring vad som hänt. Även föräldrarnas synpunkter på det inträffade behöver beaktas. En utredning bör allsidigt belysa vad som inträffat och analysera orsakerna till händelsen. Utredningen ska omfatta både den som upplever sig trakasserad eller kränkt och den eller dem som kan ha utfört kränkningarna. Först när alla inblandade har fått möjlighet att yttra sig och ge sin bild av vad som har hänt kan förskolan objektivt bedöma situationen.

Om det visar sig att trakasserier eller kränkningar har förekommit måste förskolan vidta åtgärder för att förhindra att de fortsätter. Åtgärderna som vidtas bör grundas på utredningen i det enskilda fallet och riktas till såväl det barn som blivit utsatt som till den eller dem som utövat trakasserier eller kränkningar. Det bör också övervägas om åtgärder behöver vidtas för att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.

5.1 Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling i vår förskola.

5.2 Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

- Personalen håller god uppsikt över alla platser där barn leker inom- och utomhus.
- Det finns alltid minst en anställd i närhet av barnen.
- Varje morgonmöte säkerställer pedagogerna att det finns ordinarie personal och/eller vikarie på alla avdelningar.
- Se bilaga Integritetspolicy.

5.3 Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Barn och föräldrar kan vända sig till pedagogerna på barnets avdelning eller annan anställd som de känner sig trygga med. De kan även alltid vända sig till rektorer, och/eller specialpedagog i förskolan:

Rektor Agneta Magnestrand 019-21 40 74
Rektor Jenny Dahwn 019-21 31 63
Rektor Maud Lindström 019-21 54 94
Specialpedagog Linda Ekelund 019-21 30 73

5.4 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

1. Den personal som uppmärksammar en situation som skulle kunna upplevas som kränkande handlar för att stoppa skeendet. Dialog förs med inblandade.
2. Om den som uppmärksammat en situation inte anser att saken är åtgärdad ska en skriftlig anmälan göras till rektor.

3. Rektor gör samma dag en anmälan via Pro Renata, anmälan om misstänkt kränkande behandling, där förskole-nämnd hanterar ärendet. Rektor kontaktar vårdnadshavare.
4. Verksamhetschef beslutar vem som ska leda utredningen och då anmälan innehåller påstående om att ett barn utsatt annat barn för kränkande behandling ska rektor föreslås.
5. Registrator lägger upp ärendet i nämndens ärendehanteringssystem och vidarebefordrar via mail ärendenummer som tilldelats i W3D3 till förskolechef.
6. Rektor registrerar anmälan i förskolans diarium med ärendenummer och tar omedelbart skriftligen beslut om utredningsåtgärder, utan att invänta verksamhetschefens beslut om vem som leder utredningen.
7. Dokumentation kring utredningen förvaras i en akt hos rektor till ärendet är avslutat.
8. Över samtliga aktiviteter, inkomna samt upprättade handlingar, förs dagbok i tidsföljd som förvaras överst i akten.
9. Tät avstämning med barn/vårdnadshavare sker första veckan eller så länge det finns behov.
10. Tydlig avstämning med barn/vårdnadshavare när fallet anses avslutat.
11. Rektor meddelar nämnden att ärendet är avslutat via mail till **forskolenamnd@orebro.se** på blanketten "*Slutredovisning av utredning om kränkande behandling*". Se blankettarkivet på intranätet. Slutredovisningen ska innehålla, uppföljningssamtal med barnet/vårdnadshavaren för att stämma av att kränkningen upphört. Uppföljning och utvärdering av de åtgärder som vidtogs för att få kränkningen att upphöra.
12. Rektor postar ärendets handlingar till **Förvaltningskontor Förskola och skola/registrator** för diarieföring. Kopior av samtliga handlingar arkiveras i förskolans diarium.

5.5 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

1. Den personal som uppmärksammar en situation som skulle kunna upplevas som kränkande handlar för att stoppa skeendet. Dialog förs med inblandade.
2. Om den som uppmärksammat en situation inte anser att saken är åtgärdad ska en skriftlig anmälan göras till rektor.
3. Rektor gör samma dag en anmälan via Pro Renata, anmälan om misstänkt kränkande behandling, där förskole-nämnd hanterar ärendet. Rektor kontaktar vårdnadshavare.
4. Då anmälan innehåller påstående om att pedagog eller annan personal på förskolan utsatt ett barn för kränkande behandling ska verksamhetschefen föreslås att utreda kränkningen.
5. Då anmälan innehåller påstående om att rektor utsatt ett barn för kränkande behandling ska förvaltningschefen föreslås att utreda kränkningen.
6. Om jäv föreligger mot någon av ovanstående ska annan lämplig person föreslås.
7. Om förvaltningschefen eller verksamhetschefen anser att så behövs kopplas det kommunövergripande teamet in.
8. Registrator lägger upp ärendet i nämndens ärendehanteringssystem och vidarebefordrar via mail ärendenummer som tilldelats i W3D3 till utredningsledaren.
6. Utredningsledaren registrerar anmälan med ärendenummer och tar omedelbart skriftligen beslut om utredningsåtgärder.
7. Dokumentation kring utredningen förvaras i en akt hos utredningsledaren till ärendet är avslutat.
8. Över samtliga aktiviteter, inkomna samt upprättade handlingar, förs dagbok i tidsföljd som förvaras överst i akten.
9. Tät avstämning med barn/vårdnadshavare sker första veckan eller så länge det finns behov.
10. Tydlig avstämning med barn/vårdnadshavare när fallet anses avslutat.

11. Utredningsledaren meddelar nämnden att ärendet är avslutat via mail till **forskolenamnd@orebro.se** på blanketten "*Slutredovisning av utredning om kränkande behandling*". Se blankettarkivet på intranätet. Slutredovisningen ska innehålla, uppföljningssamtal med barnet/vårdnadshavaren för att stämma av att kränkningen upphört. Uppföljning och utvärdering av de åtgärder som vidtogs för att få kränkningen att upphöra.

12. Utredningsledaren postar ärendets handlingar till Förvaltningskontor Förskola och skola/registrator för diarieföring. Kopior av samtliga handlingar arkiveras i förskolans diarium.

5.6 Utredningens innehåll

Utredning ska ske skyndsamt för att kunna konstatera om kränkande behandling förekommit. Detta för att vid konstaterande av kränkande behandling skyndsamt vidta åtgärder för att få den kränkande behandlingen att upphöra.

Utredningen ska innehålla:

- Tjänsteanteckning med den upplevt kränkta barnets version av händelsen.
- Tjänsteanteckning med den som misstänks ha kränkt barnet.
- Tjänsteanteckning från övriga barn som bevittnat händelsen.
- Tjänsteanteckning från personal som bevittnat händelsen.

Bedömning av kränkande behandling

- Utredningsledaren gör utifrån en sammanfattning av de faktiska omständigheterna en bedömning om kränkande behandling konstaterats eller inte utifrån vad utredningen påvisat.
- Vid konstaterande av kränkande behandling beskrivs vilka åtgärder som kommer att vidtas för att den kränkande behandlingen ska upphöra och hur åtgärderna kommer att följas upp och utvärderas.

5.7 Rutiner för uppföljning

Uppföljning ska ske omgående och i tät följd nära händelsen för att sedan fortlöpa kontinuerligt med avtagande frekvens under ärendets gång. Utvärdering sker kontinuerligt under ärendets gång för att säkerhetsställa att rätt åtgärder vidtagits. Utredningsledaren ansvarar för att uppföljning och utvärdering genomförs.

5.8 Rutiner för dokumentation

Personal som arbetar med ärendet dokumenterar omgående och kontinuerligt på uppdrag av utredaren. Ärendet samlas i en akt och akten förvaras av den som har i uppdrag att utreda ärendet

6.8 Ansvarförhållande

All personal ska omedelbart vidta åtgärder (samtal och vid behov anmäla till rektor) vid upptäckt av handlingar som kan uppfattas som kränkande. Utredningsledaren ansvarar för att åtgärder genomförs, följs upp och utvärderas samt att akten förvaras och slutarkiveras.